

İHTİDA ÖYKÜLERİ - I

Yollarda

HAZIRLAYAN:

METİN KARABAŞOĞLU

© İz Yayıncılık Limited Şirketi, 2018

Sertifika no: 17313

İZ YAYINCILIK:

(*karakalem kitaplığı*)

düşünce dizisi:

ISBN: 978-605-326-

4. baskı; İstanbul, 2018

Litros Yolu, Fatih Sanayi Sitesi 12/280, Topkapı-İstanbul

telefon: (212) 5207210 • faks: (212) 5115791

www.iz.com.tr • bilgi@iz.com.tr

kapak: Hamdi Akyol

Basıldığı yer: Alemdar Ofset Matbaacılık Davutpaşa Caddesi
Besler İş Merkezi No: 20/29 Topkapı/İstanbul (Sertifika no: 22953)

HAZIRLAYAN:
METİN KARABAŞOĞLU

Yollarda
İHTİDA ÖYKÜLERİ - I



METİN KARABAŞOĞLU, 1964 yılında İzmir'in Tire ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini burada gördükten sonra İÜ Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirdi. Okul yıllarında yazmaya başladığı *Köprü* dergisinin bir süre yayın yönetmenliğini de yaptı. İz Yayıncılık'ın kuruluşunda yaklaşık 5 yıl editörlüğünü üstlendi. Muhtelif yayınevlerinde yayın yönetiminde bulundu. Muhtelif radyo ve TV'lerde programlar yaptı. Karakalem Yayınlarını kurdu, *Karakalem* dergisinin yayın yönetmenliğini yürüttü, Karakalem Seminerlerini başlattı. Çok sayıda kitabın tercüme, edisyon ve redaksiyonunda imzası olduğu gibi, bir dizi ismin yayın dünyasına kazandırılmasına da katkıda bulundu. Evli ve 3 çocuk babasıdır.

bilgi ve iletişim için:

website: www.karakalem.net

e-mail: metinkarabasoglu@yahoo.com

twitter: <https://twitter.com/mkarabasoglu>

facebook: <https://www.facebook.com/MetinKarabasoglu1>

Yayınlanmış Eserleri:

- *Kur'an Okumaları* (5 kitap) • *Hadis Okumaları* (2 kitap) • *Risale Okumaları* (5 kitap) • *Peygamberin Bir Günü* • *Sizin Yıldızımız Kim?* • *Peygamberin Kardeşleri* • *Küçük Şeyler* • *Oyuncak Tamirhanesi* • *Said'leri Ararken* • *Tehlikeli Denemeler* • *Gece Yürüyüşü* • *Düşünceler* • *Gölgeler ve Işıklar* • *Bilimin Öteki Yüzü* (S. Demirci ve Y. Mermer ile birlikte) • *Melekleri Ürkütmeden* • *Camide Dans Var* • *Ruh Bakımı* • *Kertenkele Çukuru* • *Mucize Avcısı* • *Geldim, Gördüm, Sordum* (ilk baskılar: *O'na Doğru başlığıyla*)

İçindekiler

<i>Sunuş</i>	9
<i>Giriş yerine: İhtidanın özel tarihi</i>	15
“Ben zaten Müslümanmışım!": <i>Lara</i>	32
Üç yıl süren arayış: <i>Natassia M. Kelly</i>	38
10 Mayıs 1999: <i>Adem Kafelnikow</i>	45
‘İhtiyar imamın kapısı’nda: <i>Süleyman Ahmed</i>	48
Chat’le gelen bir şahadet: <i>Sigrún Valsdóttir (Âmine)</i>	55
Son durak: <i>Deanne (Jenny) Moi</i>	60
Uzak diyar, yakın fitrat: <i>Michael Yip</i>	70
Müslümanlara rağmen İslâm: <i>Milan Sulc</i>	73
Din dediğin budur: <i>Diana</i>	80
İstanbul’da bir ezan: <i>Boğdan Atâullah Kopanski</i>	84
“Hiçbir şey bunun kadar değerli olamazdı”: <i>Erin (Sümeyye) Fennun</i>	86
Eve dönmek gibi: <i>Diana Betty</i>	93
Yuvaya dönüş: <i>Carol</i>	99
Bir tanışmayla gelen: <i>Helena</i>	103
Bin türlü sebep: <i>Greg Noakes</i>	107
İslâm’ı nasıl kabul ettim?: <i>Jim Beaven</i>	112
Müziyen ailenin muhtedi çocuğu: <i>Müstakim Sahir</i>	114

Yaş altmış, arayış bitmemiş iken: <i>Abdurreşid Morse</i>	119
Adım adım O'na doğru: <i>Fatıma Morse</i>	122
Tekerlekli sandalyenin adresi: <i>Hatice</i>	127
O gece: <i>Bilal Abdülalîm</i>	130
Hal dilinin söylediği: <i>Rukayye</i>	132
Bir arayışın öyküsü: <i>Zekiye Emetullah (Cihade)</i>	134
Tesettürle gerçekleşen açılımlar: <i>Celine Leduc</i> (<i>Ümmü Külsüm</i>)	139
Kışın içinde bahar: <i>Emîre</i>	146
Bu kadarı yeter! <i>Elisabeth Zanabi (Şahide)</i>	155
Düşe kalka İslâm'a doğru: <i>Ali A.</i>	159
Yap-boz'un bütün parçaları: <i>Ümmü Yusuf</i>	169
Hüzünlü bir öykü: <i>Sekine Johnson</i>	172
Müslüman bir kalb: <i>Jaqualine Cosens</i>	175
"Talihim varmış ki, Müslüman oldum": <i>Austin</i>	181
Orucun öğrettiği: <i>Abdusselam Tagamolıa</i>	183
Nice yollardan sonra: <i>Juan Alvarado (Şefik Abdullah</i> <i>Muhammed)</i>	186
Monica'nın öyküsü: <i>Monica (Müne)</i>	189
İrk ve renk ayrımı karşısında: <i>Hazer</i>	192
Yolda tek başına: <i>Shawn Smith (Yahya Abdurrahman)</i>	195
Cehaletten İslâm'a: <i>Zeynep</i>	198
James'in öyküsü: <i>James Whitell</i>	203
'Sıradan' bir ihtida öyküsü: <i>Melek</i>	205
En kısa öykü: <i>Joakim</i>	208

Sunuş

MÜSLÜMAN BİR ÇEVREDE DOĞMADIĞI halde kendi arayışı ve tercihi ile İslâm'ı seçenlerin—bir diğer ifadeyle, 'ihtida edenler'in yahut 'hidayete gelenler'in—ihtida süreci, her zaman dikkatimi çekmiştir. Bu noktada yalnız olmadığımı da farkındayım.

Lâkin, yakın zamana kadar, daha ziyade 'ikinci elden' aktarılan ihtida öyküleriyle karşılaştım. Beri tarafta ilkgençlik günlerimden itibaren İslâm toplumlarının fertleri olarak son asırlarda Batıya karşı geri kalmışlık psikolojisi içerisinde girdiğimiz bazı halet-i ruhiyeleri çözümleme imkânı da bulduğumdan, bu ihtida öykülerine belli bir 'acaba?' payı düşerek bakageldim. İslâm'ı seçen kişinin kendi dilinde anlattığının, aktarıcı tarafından Türkçe'ye ne kadar 'aslına uygun' biçimde taşındığı sorusunu hep korudum. Bazı gözlemlerimin de beslediği böylesi şüpheler yüzünden, 'ikinci elden' duyduğum yahut okuduğum ihtida öykülerine, tam bir gönül huzuruyla yaklaşmadım.

90'ların son senesinde interneti kullanmaya başladığımda, bir İslâm âlimi hakkında internet üzerinden bilgi toplamaya çalışırken ulaştığım sitelerden birinde karşılaştığım Nuh Hâ Mim Keller imzalı ihtida öyküsü ise, böylesi soru ve şüphelerin uzağında idi. Çünkü, 'birinci elden' bir öyküydü okuduğum. Katkisızdı. Saf ve katışksızdı. İhtida eden kişinin kendi diliyle ve kendisi tarafından yazıldığı için, o güne kadar yüzyüze geldiğim ihtida öyküleri karşısında taşıdığım şüpheleri bu öyküye de yansıtamadım. Uzun bir öyküydü okuduğum; bir o kadar da güçlü, sıcak ve derinlikli idi.

Bir muhtedinin kendi eliyle kaleme aldığı bu ihtida öyküsünün tadı damağımda kalmış olacak ki, henüz internet ortamında nasıl yol bulunacağını gereğince öğrenememiş biri olarak, arama motorlarında 'ihtida öyküleri' taşıması muhtemel kelimeleri yazıp çıkan binlerce liste içinden bir sonuca ulaşmayı göze almam gerekti. Ama bir müddet sonra bazı İslâmî sitelere ulaştığımda, aradığım şeyleri bulmanın zevkini yaşadım. Böylece, ilk elde bilgisayarına yirmi civarında ihtida öyküsü indirmiş, okuduklarımın bana verdiği heyecanı ve zihnimde açtığı ufukları eşimle ve arkadaşlarımla paylaşmaya başlamıştım.

Keşfettiğim bu yeni dünyaların aydınlık ve öğretici ruh hali, beni başkaca ihtida öyküleri daha aramaya sevketti. Sonuçta, on aylık bir süre içinde, her biri başka bir renk, tat ve ufuk taşıyan ikiyüze yakın ihtida öyküsüne ulaştım—ki, hâlâ daha, yeni yeni öyküler keşfetmekteyim.

Doğrusu, ihtida öyküleri için keşif yolculuğuna çıktığımda, özelde bir 'kitaplaştırma' düşüncesi aklımın ucundan bile geçmiyordu. Ancak, bu öyküleri okuyup da eş-dostla paylaşmaya başladığımda edindiğim izlenimler, bana, bunları kitaplaştırmanın birkaç açıdan hayra medar olacağını düşündürdü. İlk olarak, bunun, hayallerinin ve ümitlerinin üzerinden tank geçmiş şu coğrafyadaki ehl-i dine hem bir kuvve-i maneviye,

hem ümit, hem de ders vereceğini anladım. İkincisi, yakînen haberdar olduğum bir vâkıa, Őu ÷lkede yaşıyan pek çok insanın—özelde pek çok gencin—hakikati arama, bulma ve yaşama sürecinin, Kanada, Fransa yahut Avustralya'daki bir gençten daha az çileli olmadığı şekildeydi. Bu ihtida öykülerinin, bu ÷lkede bir hakikat arayışı içinde olanlara söyleyeceği şeyler vardı. Artık Âmine ismini almış bulunan; internet üzerinden, chat odasında kelime-i Şehadet getiren; ve imanî bir heyecan ve tasavvurla güzel bir web sitesi hazırlamış bulunan İzlandalı Sigrún kardeşimiz, kendi sitesinde kendi ihtida sürecinde internet üzerinden okuduğu ihtida öykülerinin çok yararını gördüğünü belirtiyordu. Âmine (Sigrún) kardeşimiz için geçerli olan, Őu ÷lkenin 'yollarda'ki insanları için de pekâlâ geçerli olmalıydı.

Bu düşüncelerle, internet üzerinden keşfetmiş olduğum, büyük çoğunluğu doğrudan muhtediler tarafından yazılmış ihtida öykülerini adım adım tercümeyle başladım. Bir yandan da, tek bir kitaba sığmayacağı ortada olan, aralarında seçim yapmaya da kıyamadığım bu öyküleri nasıl bir tasnife tâbi tutacağım sorusuyla meşgul oluyordum. Ülke ülke mi ayırmalı, ihtida ediş vesileleri itibarıyla mı tasnif etmeli, hanım-erkek diye mi bölmeli.. derken, her türlü tasnifin bu öykülerdeki fitriliğe, zenginliğe ve çeşitliliğe hanel vereceğini keşfettim ve hiçbir tasnife gitmedim. Bu karara ulaştığım dönemde, ilk etapta "İhtida Öyküleri" olarak düşündüğüm asıl başlık 'alt-başlık'a dönüşmüş; yerini "Yollarda" başlığı almış durumdaydı. "Yollarda" idi karar kıldığımız kitap başlığı; zira, hakikatin birliğine mukabil, ona götüren yolların çokluğunu görmüştük. Bu çeşitlilik ve zenginliği, kesinkes vurgulamak gerekiyordu.

Bu süreçte, derlediğim ihtida öykülerinden, Türkiye'de zaten evvelce biliniyor olanlarını devredışı bıraktım. 1900'lerin başında Müslüman olan ve ihtida öyküsünü onaltı-onyediyıl önce Osmanlıca bir kitapta gördüğüm Lord Headley el-Fârûk'tan

Meryem Cemile'ye, Muhammed Ali'den Yusuf İslâm'a uzanan birçok ismin ihtida öyküsü, bu sebepten dolayı, bu kitaplarda yer almayacak.

Ayrıca, bu kitap dizisinde bazı şöhretli simalar mevcut da olsa, şöhret-eksenli bir tasnife gitmemeyi özellikle tercih ettim. Bu kişilerin şöhretin içinden kopup da İslâm'ı seçmelerini elbette takdirle karşılıyorum; ama onların ihtida edişi üzerinden, ehl-i dinin 'sansasyon'u gözeten sunumlar yapmasının ciddi zaaflar taşıdığı kanaatindeyim. Onbeş yaşında, çevresinde tek bir Müslüman olmayan bir genç kızın veya delikanlının yaşadığı arayış veya altmışını aşmış bir insanın tecrübe ettiği ihtida süreci, bana sansasyonel öykülerden çok daha öğretici gözüküyor. Zira, meşhur insanların ihtidaları, nefislerimiz tarafından, 'bir uçtan bir diğer uca geçiş' gibi görülerek gözardı edilebilir. 'Sıradışı' bir hayat yaşayan insanlardan her türlü sıradışılık bekleyebiliriz çünkü. Oysa, bizim yaşadığımız hayatı yaşayan; 'sıradışı' değil de, bizler gibi 'sıradan' olan insanların ihtida süreci, taşıdığı benzerlikler itibarıyla, kendi hayatlarımızı doğrudan dersler taşıyor!

"İhtida öyküleri" dizisinde yer alan öykülere dikkat edildiğinde, büyük kısmının 90'lı yıllara ait olduğu; keza çoğunluğu hanımların teşkil ettiği görülecektir. Her iki durum da, bir vâkıadan kaynaklanıyor. İlki, aynen İslâm'ın ilk döneminde olduğu gibi, İslâm'a yönelişin 'ferd ferd' olmaktan 'fevc fevc' oluşturma doğru izlediği seyirden kaynaklanıyor. Ve, İslâm'ın kadını ezdiği, eve hapsettiği.. gibi asırlardır süren modern yargılara rağmen, İslâm'ı seçenlerin neredeyse beşte dördünü hanımlar teşkil ettiğinden, elbette, "İhtida Öyküleri"nde de hanımlar başı çekiyor.

Allah ne gösterir bilemeyiz ama, ihtida öyküleri dizisini şu an için beş kitap olarak tasarladık. Bu öykülerin en güçlü ve en güzel tarafını ise, 'içtenlikleri'nin teşkil ettiği kanaatindeyim. Bu öyküler, bir editörün elinden geçerek yazılmış olsalardı, bel-

ki çok daha süslü ve hoş ifadeler taşıyabilirlerdi; ama bu kadar sıcak ve içten olmazlardı. Gerçi, zaten bir gazeteci ve yazar olan Süleyman Ahmed'in öyküsünde görüleceği gibi, çok duru bir İngilizce'yle yazanlar yok değil; ama Norveçli Elizabeth Zanabi veya İsveçli Joakim gibi, çat-pat İngilizce'yle halini anlatmaya çalışan insanların ifadelerinde de—bütün dil problemlerine rağmen—bir sıcaklık buluyor insan.

Bu bakımdan, her metin tercüme esnasında asıl halinden kaçınılmaz olarak birşeyler yitirse bile, mümkün merteye olduğu gibi aktarmaya çalıştım. Zayıf ifadeleri süsleme, birkaç anlam taşıyan kelimelerin tercümesi hengâmında Türkçe'deki en ağdalı ve süslü karşılığını tercih etme türünden işlere girişmedim. Bu öykülerin taşıdıkları sadelik ve hasbîliği bozmama konusunda özel bir gayretim oldu. Sonuçta ortaya dürüst ama güzel bir tercümenin çıktığını umuyorum.

Maamafih, bazı muhtediler özelde kalem tutan insanlar olmadıkları, aslen İngiliz veya Amerikalı olmayan muhtedilerin bir kısmı da çat-pat İngilizce ile yazdıkları için, bu durumdaki öykülerin okuyucuları rahatsız etmesi muhtemel birtakım kopukluklarına veya ifade problemlerine müdahale ettim. Ancak, bu müdahaleyi asıl metin içine taşımakla birlikte, kolayca ayırt edilsin diye, metin içinde [] köşeli parantez içine alarak gösterdim. Böylece hem dilde akıcılığı, hem de aslına uygunluğu beraberce taşıyan metinler ortaya çıkmasına gayret ettim. Bu arada, değişik sitelerde, aynı kişilerin ihtida öykülerinin farklı versiyonları mevcuttu. Bunlardan yalnız birini tercih edebilirdim; ama safdışı edeceğim versiyonda da, diğer versiyonda bulunmayan güzel tahliller sözkonusuydu. Böylece durumlarda, bu cümleleri de diğer versiyona dahil ederek, aynı kişiye ait birden fazla versiyonu—kendimden birşey ilave etmeden—birleştirdim. Birinci kitaptan Celine Leduc'ün öyküsü, bunun bir örneğidir.

'Dönmek' tabiri, ondan türetilen 'dönek' sıfatı ve yine on-

dan hareketle isimlendirilen ‘Dönmeler’ cemaati dolayısıyla Türkçe’de hoş bir çağrışım taşımadığı için, ‘to convert’ veya ‘to revert’ ifadesini Türkçe’de ‘ihtida’ veya ‘İslâm’a gelme’ suretinde; ‘convert’ veya ‘revert’ü ise ‘muhtedi’ suretinde karşılamayı tercih ettim.

Öte yandan, birçok muhtedi, “Her çocuk fitrat üzere doğar; sonra annesi babası onu Hıristiyan, Yahudi, Mecusî yapar” şeklindeki hadisle dikkat çekilen fitrat-İslâm denklliğini vurgulama bâbında, kendisi için ‘convert’ yerine ‘revert’ ifadesini tercih ediyor. Yani, kendilerini ‘İslâm’a dönen’ değil de, ‘yeni-den İslâm’a dönen,’ ‘yaratılmış oldukları fitrata *yeniden* dönen’ insanlar olarak görüyorlar ve öyle de görülmek istiyorlar. Bu tercihteki kasd-ı mahsus muhafaza için, ‘my reversion’ kabinden ifadeleri ‘İslâm’a yeniden gelişim’ suretinde karşılamayı uygun buldum.

Ayrıca, hemen her muhtedinin, öyküsünde, İslâm kardeşliğini ifade için, başkaca mü’minlerden söz ederken onlara ‘brothers’ veya ‘sisters’ diye atıfta bulunulduğunu gördüm. İngilizce’deki bu nüansı doğrudan karşılamak Türkçe’de mümkün olmasa da, bu ifadelerdeki kardeşlik ve sıcaklığı gözardı etmek de istemediğim için, “brothers’ için ‘Müslüman kardeşler,’ ‘sisters’ için ise ‘Müslime kardeşler’i tercih ettim. Özelde Hıristiyanlık içinde bir kavramsal boyut taşıyan ve bazı öykülerde sıkça kullanılan ‘confirmation,’ ‘redemption’ gibi Türkçe’de doğrudan kavramsal karşılığı bulunmayan, sözlük anlamı ise yeterli gelmeyen kavramları açık anlamı ile genişleterek verdim. ‘Trinity’yi Teslis olarak çevirirken; ‘Bible’ı Kitab-ı Mukaddes, ‘Old Testament’ı ‘Eski Ahid,’ ‘New Testament’ı ‘Yeni Ahit,’ ‘Gospel’ı ‘İncil’ olarak çevirdim. Kısacası, temelde aynı şeye işaret ediyor da olsalar, metinlerde tercih edilen kavramsal nüansları Türkçe çeviriye taşımaya çalıştım. Bunların yanısıra, gerekli yerlerde [Haz.] kaydıyla birtakım açıklayıcı dipnotlar düştüm.

Bu öykülerin büyük kısmının ABD menşe'li olduğu görülecektir. Bunun bir sebebi, bu ülkenin internet kullanımına ilk başlayan ülke olması. Bir diğer sebep, internetin—deyim yerindeyse—anadilinin İngilizce olması. Bir üçüncü sebep ise, bu ülkenin ihtidalar noktasında gerçekten ciddi bir potansiyel taşıyor olması. Maamafih, meselâ İsveççe'de on civarında ihtida öyküsü keşfetmiş de bulunuyorum. Almanca, Felemenkçe, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, Japonca, Çince.. İslâmî siteler ve kişisel web sayfaları arasında dolaşma imkânımız bulunsaydı, sair ülkelerden olanların listedeki oranı herhalde biraz daha yükselirdi. Bu noktada ise, bir dördüncü sebep devreye giriyor: “Yollarda: ihtida öyküleri” kitaplarını yayına hazırlayan kişi olarak, benim yalnızca İngilizce biliyor oluşum.

Her hâlükârda, bu haliyle de, bu kitapların okuyucuyu ‘yeni dünyalar’ın keşfine götüreceğini, bu arada kendi iç dünyalarımızda ciddi sorgulama ve açılımlar getireceğini ümit ediyorum. Bu sorgulama ve açılımlar hanesinden kendi payıma düşenleri ise, dizideki her bir kitabın başında yer alacak olan ve her biri belli bir noktada yoğunlaşacak şekilde tasarlanan ‘giriş’ yazılarına taşımayı planlamış bulunuyorum.

Hepimizin ‘arayan’lar, ‘bulanlar’ ve de ‘kaybetmeyenler’ cümlesine dahil olması duasıyla...

METİN KARABAŞOĞLU

İstanbul, 7 Temmuz 2000



Giriş Yerine:

Ihtidanın özel tarihi¹

İSLÂM TARİHİ, BİR AÇIDAN, ihtidalar tarihidir. İslâm, ilk günlerinden itibaren, evvelce başka bir din veya yol üzere iken İslâm'a dönen insanların ellerinde ilerlemiştir. İslâm'ın ilk tâbileri olan Mekkeli Muhacirîn ile Medineli Ensâr—Hz. Ebu Bekir gibi daha önce de hanîf dinine müntesip çok az kişi müstesna—önceden putperest idiler. Keza, içlerinde önceden Yahudi, Hıristiyan veya Mecûsî olanlar da vardı.

Tamamına yakını tevhid hakikatinden kopmuş Araplar arasında ve Resûl-i Ekrem aleyhissalâtu vesselam hayatıta iken gerçekleşen İslâm'ın ilk yayılma sürecinde, önce fert fert, sonra grup grup, sonra kabile kabile ihtidalar yaşanmıştır. Arabistan'ın bu ihtidalar ile tam anlamıyla İslâm beldesine dönüştüğü bu dönemi takip eden yüzyılda ise, sırasıyla Acemler ile Türklerin büyük kısmı İslâm'a gelecektir. Daha sonraki yüzyıllarda İslâm'ın Orta Doğu, Asya ve Afrika'nın değişik halkları arasında peyderpey ilerleyişi, gene ihtidalar suretinde gerçekleşecektir.

¹ Bu giriş yazısı, internet üzerinden, genel olarak dünyada, özelde Batıda İslâm'a dair ikiyüzün üzerinde makale taranarak hazırlanmıştır.

Bu bakımdan, bugün ‘doğma büyüme Müslüman’ yahut ‘doğuştan Müslüman’ diye tabir edilen² hangi kişinin geçmişi-ne bakarsanız bakın, soykütüğünün bir yerinde, gayrimüslim iken İslâm’ı seçmiş bir ecdad vardır. Müslüman Arapların soykütüğünün bir yerinde müşrik atalar vardır; Müslüman Acemlerde Mecusî, Müslüman Türklerde şamanist, Müslüman Urdu halkında Hindu, Müslüman Afrika halklarında totemist veya animist, Müslüman Endonezyalı ve Malezyalılarda ise Hindu veya Budist bir geçmiş bulunmaktadır. Her birinin soykütüğündeki bu ‘gayrimüslim’ renk, şu veya bu tarihte yaşanmış bir ‘İslâm’a dönüş,’ yani ‘ihtida’ ile kırılmakta; ve o kırılma çizgisinden itibaren, soykütüğü İslâmî bir renge kavuşmaktadır.

İslâm’ın yayılış tarihinde çağlar boyu sergilenen bu vâkianın tek istisnası Avrupadır. Özellikle de, Batı Avrupadır. Çünkü, Doğu Avrupada, gene de, Boşnakların atası olan Bogomiller veya Arnavutlar misali, ihtida etmiş sayıca küçük halklar mevcuttur; ama, Batı Avrupada—ve bir uzantısı olarak, Kolombosonrası Amerika’da—ihtida, çok yeni bir durumdur.

Batının ihtida karşısında sergilediği bu direnci, fitratının dinine geri dönmüş bir İngiliz bilim adamı Avrupa özelinde şöyle dile getirir:

“Uzun süredir varlığını sürdüren bir çoğulculuk geleneğinden mahrum durumdaki yegâne kıta, Avrupadır. Orta Çağ Asya veya Afrika’sında, Çinde yahut Songhai imparatorluğunda, yahut Mısır’da, veyahut başka hemen her yerde, genel olarak, bir insan kendi dinini huzur içinde tatbik edebi-

2 Esasında bunun doğru bir tabir olmadığını belirtmem gerek. Gerçekte her çocuk ‘doğuştan müslümandır—anne babası hangi dinden olursa olsun. “Her çocuk fitrat üzere doğar. (...) Çocuğu anne ve babası yahudileştirir veya hıristiyanlaştırır veya mecusileştirir” hadisi de; bu hadisin (...) ile geçtiğimiz kısımda Resûl-i Ekrem aleyhissalâtu vesselâmın okumuş olduğu “Artık sen yüzünü hanif olarak dine yönelt. O din ki, Allah insanları onun üzere yaratmıştır...” âyeti de (Rûm, 30:30) bu dersi vermektedir. O yüzden, ‘doğuştan Müslüman’ (Muslim-born) tabirinin, yalnızca Müslüman anne-babalardan doğan çocuklara hasredilmesi esasında yanlıştır ve bu yazıda da, tırnak içinde ve kerhen kullanılmaktadır.

lirdi—bu, hangi din olursa olsun. Yalnızca Avrupa’da, dinsel tekbiçimliliği [tek bir dini] dayatan kalıcı bir tarz-ı siyaset mevcuttu.”³

Bu durumun, Hıristiyan akidesindeki, ancak 1962 gibi geç bir tarihte tâdil edilen “Kilise dışında kurtuluş yoktur” (*Extra ecclesiam nulla salus*) doktriniyle elbette bir ilintisi vardır. Öyle ki, Orta Çağ Katoliklerinden, vaftiz edilmemiş çocukların dahi cehennemde ebediyyen azap göreceğine inanmaları beklenmiştir:

“...Böyle bir mutlak bakış açısına sahip olduktan sonra, doğal olan, Avrupa’nın mütemediyen dinsel tekbiçimlilik uğrunda çabalamasıdır ancak. İngiltere, Avrupaî dünyanın bir parçası olarak, tarihindeki aynı totaliter mirasın sancısını çekmiştir. Bu bakımdan, Müslüman bir ülkede bir Hıristiyan olmak her zaman mümkün olduğu halde, 1812 yılına kadar, İngiltere’de Müslüman olmak kanuna karşı gelmek demektir.”⁴

Batının kendi dinsel doktrinlerinden gelen bu totaliter ve tekçi yaklaşımın İslâm hakkında sürekli bir yanlış-bilgilendirme ile pekiştirilmek istendiğini ise, İslâm’ı seçmiş bir başka bilim adamı olarak Polonyalı tarihçi Atâullah Boğdan Kopanski, manidar örneklerle sergiler. Prof. Kopanski’nin belirttiğine göre, Avrupa Endülüs, Haçlı Seferleri, seyyahlar ve başkaca vesileler üzerinden İslâm ve Müslümanlar hakkında doğru bilgilere erişme imkânına sahip olmuştu. Ancak, ortada, ‘tahsil görmüş Hıristiyan din adamları tarafından İslâm’ın kasden yanlış biçimde sunulması’ şeklinde bir vâkıa vardı. Nitekim, aralarında Aquino’lu Thomas, Cusa’lı Nicholas, John Scotus Erigena ve Protestan mezhebinin öncüsü Martin Luther gibi çok saygın isimlerin de bulunduğu pek çok Hıristiyanın İslâm’a bakışı şu şekilde özetlenebilirdi:

3 <http://ds.dial.pipex.com/masud/İslâm/ahm/british.htm>.

4 a.g.m.

Deliramenta ipsius Machometi qui more insanientium et more etiam pecudum locutus est non sunt disputatione digna, sed potius igne ac gladio extirpanda. (Yani: “Muhammed’in mecnunluğu ve onun cünûn alâmetleri yüklü tebliği fikri bir münazarayı değil, ateş ve kılıç ile kökünden kazınmayı hak etmektedir.”)⁵

Atâullah Kopanski, sözkonusu çalışmasında, böylesi bir tezi haklılaştırabilmek için bir tevhid dini olarak İslâm’ın ne kadar çarpık biçimde tanıtıldığına dair ürpertici örnekler verir. Hıristiyan kalem erbabı, İslâm’ın kronolojisinden bihaberdi. Hz. Peygamber aleyhissalâtu vesselamın ne zaman İslâm’ı tebliğe başladığını bilmiyorlardı. Meselâ Mainz’li Embrico, onun dördüncü yüzyıl başlarında yaşadığına inanıyordu. Ama, öte taraftan, Müslümanların Maosim Cobar adı verilen bir puta taptıkları; Kudüs’teki Kubbetü’s-Sahra’da bulunan ‘Mahumaeus’ adlı bir heykele ibadet ettikleri; her Müslüman erkeğin on karısı ve her Müslüman kadının on kocası olduğu; Müslümanların Mahom, Appolinus ve Tervagan adlı üç antik puta ibadet ettikleri; bir dizi puta, bilhassa Afrodit, Safa ve Merve’ye taptıkları türünden çirkin, tutarsız ve hakikatsiz iddialar rahatlıkla tedavülde dolaşıyordu.⁶

Norman Daniel, *The Arabs and Medieval Europe* adlı eserinde, bütün bu saçmalıkların ‘herhangi bir Araba sormakla, veya hatta belki de bu işte hiçbir çıkarı olmayan, Arapça-konuşan bir Hıristiyana danışmakla kolayca düzeltilebilecek şeyler olduğunu’ yazmaktadır. Fakat, Orta Çağ Hıristiyanları, bütün bu iddialarının doğru olduğuna, lâkin Müslümanların bunları örtbas etmeye çalıştıklarına kâni idiler. “Hâkim olan değer,

5 Prof. Atâullah B. Kopanski tarafından, Alignan’lı Benoit’in *Tractatus fidei contra diversos errores* adlı risalesinden iktibas edilmiştir; Bibliotheca Alessandrina (Roma), MS 141, fol. 354va.

6 Atâullah Boğdan Kopanski’nin 1997 Mayıs’ında İstanbul’da yapılan II. Fetih Sempozyumuna sunduğu, “Orta Çağ Avrupa’sında Dinler Çatışması: Endülüs Fatih Gazi Tarık b. Ziyad’dan İstanbul Fatih Gazi II. Mehmed’e” başlıklı tebliğden alınmıştır.

kendilerinin haklı olduğu kanaatine sıkı sıkıya dayalı bir kültürel kibirlilik idi.”⁷

Prof. Ataullah Kopanski ise, bu kültürel mirasın Hıristiyan Avrupa'nın ardisıra vücuda gelen seküler Avrupa tarafından da devam ettirildiğini vurgular biçimde, şu genellemede bulunmaktadır:

“Seküler müfritlerin İslâm aleyhtarı modern propagandasında olduğu gibi, Orta Çağ'daki papalar, piskoposlar ve fanatik keşişler tarafından da İslâm şeytanî bir din, Müslümanlar ise insanlıktan çıkmış mahluklar olarak gösterildi.”⁸

Hıristiyan akidesinin mutlakçı tabiatından beslenen totaliter ve tekçi yaklaşıma bu sözde ‘bilgi’ler de eklenince Avrupalı zihinlerin İslâm'a ne şekilde yaklaşacağı kolaylıkla kestirilebilir. Blaise Pascal (1623-1662) gibi parlak bir zekayı dahi İslâm, Hz. Muhammed ve Kur'an'la ilgili olarak tam bir körlüğe sevkeden unsurlardan biri bu olsa gerektir.⁹

Abdulkhakim Murad'ın Avrupa'nın İslâm karşısındaki geleneksel tavrını da değerlendirdiği makalesinde, ‘İslâm lehinde yazılar yazan ilk Hıristiyan Avrupalı’ olarak belirttiği Henry Stubbe'un durumu (öl. 1676), bu noktada son derece öğreticidir. Bir kere, Avrupa, bu kadar uzağında olmayan İslâm'ı müsbet bir yaklaşımla değerlendirecek bir bilginin ortaya çıkması için, onyedinci asır ortalarına kadar, hemen hemen bin yıl beklemiştir. (Oysa henüz 705'te Müslümanlar Avrupa'ya ayak basmış durumdaydılar.) İkincisi, Stubbe bu kabil yaklaşımlarından dolayı ‘sapkınlık’la suçlanmış ve ömrünün bir kısmını hapisshanede geçirmiştir—ki bu durum, sözkonusu edilen dinsel tekbiçimliliğin ve de çoğulculuktan mahrumiyetin açık bir tezahürüdür. Üçüncüsü, Stubbe, “An Account of

7 N. Daniel, *The Arabs and Mediaeval Europe*, Londra 1979, s. 42, 96.

8 Kopanski, a.g.e.

9 Blaise Pascal, *Pensées*, İng. çev. A.J. Krailsheimer, Londra: Penguin Books, 1966, s. 95-98.

the Rise and Progress of Mahometanism, and a Vindication of him and his Religion from the Calumnies of the Christians” (Muhammediliğin Yükseliş ve İlerlemesine Dair Bir Değerlendirme, ve Onun ve Dininin Hıristiyanlığın İftiralarından Beraati) adlı ilgili risalesi 1911 yılına kadar elle yazılmış bir nüsha olarak kalmış ve böylesine geç bir tarihte neşredilebilmiştir.¹⁰

Bu bakımdan, Henry Stubbe olayı, Avrupa'nın İslâm karşısında sergilediği duygusal ve zihinsel direnç ve inadın manidar bir belgesi hükmündedir. Bu direnç ve inat Stubbe'dan sonraki yüzyılda da sürüp gidecektir. Ancak, Avrupa'nın dünya hakimiyeti projesinin bir uzantısı olarak bu yüzyıldan itibaren gelişen oryantalizm, hayırlı bir niyetle yola çıkmış olmasa da, İslâm'ı Avrupa gündemine biraz daha yaklaştırma gibi bir fonksiyon da icra edecektir. Oryantalizm cümlesi içinde gerçekleştirilen çeviriler kanalıyla İslâm'a dair bilgilenme imkânı bulan Johann Wolfgang von Goethe'nin (1749-1832) İslâm'a dair olumlu yaklaşımı, onun Almanya'nın ve hatta Avrupa'nın en büyük şairi ve ayrıca saygın bilim adamı ve düşünür kimliği gözönüne alınırsa, gerek kendi yaşadığı dönemde gerek daha sonrasında, İslâm'a karşı sözkonusu direnç ve inadın bir derece kırılması yolunda bir köşetaşı olarak görülebilir. *Batı-Doğu Divanı* adlı eserinde Hâfız gibi büyük Müslüman şairler kadar, doğrudan İslâm'dan ve Hz. Muhammed'den de övgüyle söz eden Goethe, bu eserine “Müellif, Müslüman olduğu şüphesini reddetmez” notu düşebilmiş; ama açık bir iman ikrarına—gerçekten buna niyeti olduğunu farzetsek dahi—gene de cesaret edememiştir. Lâkin, Carlyle, Lamartine, Rilke gibi sonraki kuşaklara mensup önemli isimlerin İslâm hakkında sergilediği müsbet tavırda, bir öncü olarak Goethe'nin rolünden herhalde söz edilebilir.

Kendisi de bir muhtedi olan Abdulkâdir el-Murâbit (Ian

10 <http://ds.dial.pipex.com/masud/İslâm/ahm/british.htm>.

Dallas) bir makalesinde Goethe'den, 'modern Avrupa'daki Müslümanların ilki' olarak söz etmektedir.¹¹ Bunun gerçekten böyle olduğunu kabul etsek dahi, 'ilk Avrupalı Müslüman' için 1800'leri beklemek zorunda kalınması, Avrupa'nın İslâm karşısındaki direncinin açık bir delilidir.

Ne ki, 1800'lerin son yarısından itibaren, Avrupa, açıkça ifade edilmiş ihtidalarla yüzyüze gelmeye başlar. ABD'li profesör Harun Mustafa Leon (1882), 1900'lerin hemen başında İslâm'ı seçtiğini ilan eden İngiliz Abdullah Quilliam, 1913'te İslâm'ı seçen Lord Headley el-Fârûk, bu ilkler arasında zikredilmesi gereken öncü isimlerdir. Lord Headley, kendi ihtida öyküsünü anlatırken, şunları da söylemektedir:

“İnanıyorum ki, kalben Müslüman olan binlerce erkek ve kadın var. Ancak, görenekler, aleyhte yorumlara maruz kalma korkusu, ve herhangi bir endişe veya değişimden kaçınma arzusu, onları bu vâkıayı açıkça ilan ve ikrar etmekten alıkoyuyor.”¹²

Gelin görün ki, ok yaydan çıkmış ve bin yıllık direnç nihayet çözülmüştür. Bir yüzyıl önce 'Müslüman olduğu şüphesini reddetmeyen'lere mukabil, yirminci yüzyılın ilk çeyreğinde 'Müslüman olduğunu alenen ifade eden' yüzlerce insan günyüzüne çıkacak; sonraki on yıllarda bu sayı önce binler, sonra onbinler ile anılır hale gelecek ve 2000 yılına gelindiğinde bu rakam on milyon sınırını zorlayacaktır.

İslâm âleminin, 1900'lerin başından bugüne, bu ihtidalar karşısında sergilediği ilgi ve heyecan son derece anlamlıdır. Çünkü, bir kez daha belirtirsek, ilk asrıdan itibaren İslâm'ın Asya ve Afrika'nın değişik halkları arasında yayılmasına ve bu kıta halklarının tarih içerisinde en azından Müslüman bir grup da barındırır hale gelmesine mukabil, Avrupa kıtası İslâm'a

11 <https://www.scribd.com/document/334445531/Was-Goethe-a-Muslim>

12 www.usc.edu/dept/MSA/newmuslims/headley.htm.

karşı hep dirençli, mesafeli ve hasmâne durmuştur. Böylesine sert bir tavır sergileyen bir kıtada, bırakalım milyonları, yüzlerce, hatta onlarca insanın İslâm'ı seçmesi dahi büyük bir gelişme mesabesindedir.

İkincisi, Avrupâda gitgide genişleme istidadı gösteren bu ihtidalar, oryantalizmin İslâm'a karşı ürettiği en vurucu ve etkili tezlerden birinin, 'sevgi dini' Hıristiyanlığa mukabil İslâm'ın 'kılıç dini' olduğu ve 'kılıçla yayıldığı' tezinin panzehiri hükümündedir. Bu tezin tarihî olgulara denk düşmeyişi bir tarafta, yaşanan ihtidalar 'kılıçla yayılma' iddialarını peşinen kesmektedir. Zira, 1900'lerin başında İslâm âleminin neredeyse tamamı doğrudan veya dolaylı biçimde sömürgeleştirilmiş haldedir. İslâm'ın 'kılıçla yayılması' şöyle dursun, Müslüman halkların kendi topraklarını koruyacak mecalleri dahi yoktur. İslâm dünyasının tarihindeki bu belki de en zayıf döneminde İslâm'a karşı en güçlü dönemini yaşayan Avrupâda gerçekleşen ihtidalar, elbette 'kılıcın eseri' değildir. Bilakis, bu ihtidalar, ya sömürgeleştirilmiş İslâm beldelerine 'efendi'ler olarak giden Batıların Müslümanlarla doğrudan temas içinde yaşadıkları gözlemler ve sorgulamalar sayesinde; yahut, İslâm'a dair kitabî bilgi edinme çabaları hengâmında gerçekleşmiştir.

Bir bakıma, 'mağlupların zaferi' türünden bir vâkıdır ortadaki. Bu vâkıa, Müslümanların zahirî zayıflığına mukabil İslâm'ın her zaman içinde taşıdığı gücün ve cazibenin delili ve işareti olmuştur. Siyasî, iktisadî, fikrî ve de duygusal açıdan en zor ve zayıf dönemlerini yaşayan Müslümanlar, bu vâkıadan hareketle, hem kendilerine ve dinlerine olan güveni tazeleyip pekiştirme, hem de dinî hamiyet ve gayretlerini kamçılama gibi bir imkân üretmişlerdir. İhtida öykülerinin son yüzyıl içinde icra ettiği bu fonksiyon gözardı edilmemelidir. Müslümanların ihtidalar karşısında göstere geldiği heyecanı, bu bakımdan, dikkatle ve anlayışla değerlendirmek gerekmektedir.

Her hâlükârda, İslâm karşısındaki ezici propagandasına,

siyasal hakimiyetine, ekonomik ve bilimsel üstünlüğüne ve de kültürel hegemonyasına rağmen Batının kendi içinde son yüzyılda gelişen bu ihtida olgusu, İslâm'ın hayatiyetini devam ettirme gücünün ve kabiliyetinin alâmeti olmuştur. Dahası, onun en zor şartları dahi lehine çevirmesini mümkün kılan dönüştürme ve yayılma potansiyelini gözler önüne sermiştir. Elbette, bu potansiyelin ardındaki asıl muharrik unsur olarak İslâm'ın bir din ve bir hayat biçimi olarak taşıdığı muazzam akidevî sağlamlık ve iç tutarlılığın farkına varılmasını da sağlayarak.

Velhasıl, bin yıllık bir gecikmeyle de olsa, Batı dünyası, İslâm'ın yayılış sürecine katılmış durumdadır. Dahası, tecrübe edilen bu ihtida sürecinde, gerek sayıca, gerek ulaştığı toplumsal katmanlar itibarıyla sürekli bir genişleme sözkonusudur.

Rakamları ele alacak olursak; elde çok kesin veriler olmakla birlikte, gerek Müslüman, gerek gayrimüslim kaynaklar, ABD'de üç milyon civarında muhtedinin varlığı konusunda hemfikirdir.¹³ İngiltere için verilen rakamlar 50.000 ilâ 250.000 arasında değişmekte; Fransa için ise 100.000'in üzerinde bir rakam telaffuz edilmektedir.¹⁴ Brezilya gibi, Müslümanların ilgi alanının uzağında kalmış bir ülkede dahi bugün 10.000'in üzerinde muhtedi yaşamaktadır.¹⁵ Kısacası, bugün Batı dünyasında yaşayan otuz milyona yakın Müslümanın on milyona yakını İslâm'ı seçmiş muhtedi kardeşlerimiz oluşturmaktadır.

Bu minvalde, ondokuz yaşında İslâm'ı seçmiş bir muhtedi olarak Abdülhakim Murad'ın İngiltere özelinde yaptığı şu

13 Margaret Ramirez, "New Islâmic Movement Seeks Latino Converts," *Los Angeles Times*, 15 Mart 1999.

14 <http://ds.dial.pipex.com/masud/ISlâm/ahm/karic.htm> (Enes Karic'in Bosna'da yayınlanan *Ljiljan* gazetesi adına Abdülhakim Murad'la yaptığı söyleşinin İngilizce tercümesidir.)

15 Latin Amerika Müslümanlarıyla ilgili İslâmî sitelerde, Panama, Küba ve Peru gibi ülkelerde dahi bir muhtedi çekirdeğin mevcut olduğunu bildiren haber ve makaleler bulunmaktadır.

değerlendirmenin ise, ayrıca dikkate alınması gerekmektedir:

“İngiltere’de, kısmen İngilizlerin geleneksel ketumluğundan dolayı, birçok tahsil görmüş muhtedi, ihtida ettiğinden, ailesinin en yakın üyesini dahi haberdar etmez; o yüzden, muhtedilerin sayısı hakkında tahminde bulunmak mümkün değildir. Kendim, meselâ, üniversitemde bir profesör biliyorum. Karısıyla birlikte, otuz yıldır İslâm’ı yaşıyor; ama beraber çalıştığı öğretim üyelerinden hiçbiri bundan haberdar değil. Lord Northbourne gibi kültürel açıdan temayüz etmiş bazı İngiliz şahsiyetlerin muhtedi oldukları, ancak vefatlarından sonra öğrenildi.”¹⁶

“İhtida öyküleri” dizisinde yer alan bazı öyküler, bu durumun yalnız İngiltere’ye has olmadığını düşündürmektedir. Ancak, gayrimüslim ve de Batılı bir toplumda İslâm’ı seçenlerin sayısı arttıkça; bu sayede İslâm’ı seçmek ‘marjinal’ ve ‘münferit’ bir hadise görüntüsünden daha da uzaklaştıkça; yani, İslâm’ı tercih, olağan bir ‘sosyal olgu’ya dönüştükçe, iman ikrarını ‘gıyabî’likten ‘şifahi’liğe çevirenlerin sayısının artacağı rahatlıkla söylenebilir. Bunun, ihtidaların daha ciddi rakamlara ulaşması yolunda bir hızlandırıcı etki icra etmesi de kaçınılmazdır. İslâm’ın ilk döneminde Arabistan yarımadasında yaşanan durum da bu merkezdedir. İlk onüç senede ancak birkaç yüz olan Müslümanların sayısının yirmi üçüncü yılda, yani bir on yıl sonra yüzbinlerle ifade edilir hale geldiği bilinen bir vâkiadır.

Bu noktada, Batıda İslâm’a dönüş olgusunun belli bir yaş, etnisite, sosyal sınıf, meslek veya eğitim düzeyine münhasır kalmayıp her türden insanı içerir hale gelmesi çok önemli bir gelişmedir. Meselâ ABD’de, İslâm’ı seçen öncü isimlerin önemli kısmı Afrika kökenli Amerikalılar, yani Siyahlardır. Yirminci yüzyılın ortasında Malcolm X’in efsanevî dönüşü ve mücahe-

16 Abdulkhakim Murad, aynı söyleşi.

desi ile ihtidaların sayısında ciddi bir patlama yaşanmış; ama o patlama Afro-Amerikanlara münhasır kalmıştır. Bugün de ABD’li muhtedilerin yaklaşık yarısını Afro-Amerikanlar teşkil etmektedir. Fakat, muhtediler arasında Latinoların (Latin/İspanyol kökenli Amerikalılar), Kızılderililerin ve de Beyazların sayısı gitgide artmaktadır. Özellikle Latinolar içerisinde yakın bir gelecekte 1960’larda Afro-Amerikanlar arasında yaşanana benzer bir ihtida patlamasının muhtemel olduğu söylenmektedir.

Öyle ya da böyle, 90’lı yılların her birinde 100.000 civarında Amerikalının İslâm’ı seçtiği tahmin edilmektedir. İslâm’ın Amerika’da son yarım yüzyılda gerçekleştirdiği ilerlemeye dair, yaklaşık kırk yıl kadar önce Müslüman olan Kaliforniyalı bir muhtedi, o tarihte bir şekilde ulaştığı Kur’ândan etkilenerek Müslüman olmak istediğinde çevresinde tek bir Müslüman bulamadığını anlattıktan sonra, şunları demektedir:

“Şimdi, otuzdokuz yıl sonra, güney Kaliforniya’da yaklaşık bir milyon Müslüman yaşıyor ve en az yüzün üstünde İslâm merkezi mevcut bulunuyor.”¹⁷

Her yerde bu kadar keskin bir ilerlemenin vâki olduğunu söylemek mümkün değil elbette. Ama, her hâlükârda, gitgide hızlanarak yaşanan ihtidaların, bir dizi olumsuz unsura rağmen gerçekleştiğini görmek de gerekiyor. ‘Geri kalmış’ Müslümanlara karşı ‘ilerlemiş’ ve ‘medenî’ Batı denklemi, elbette, en önemli olumsuz unsurlardan biridir. Batı medyasının İslâm’a dair durmaksızın yayıyor olduğu çarpıtılmış imajların, özellikle de İslâm’ı kabalık ve terörizmle özdeşleştirmenin Batılı zihinlerde yol açtığı tahribat inanılmaz boyutlardadır. Gayrimüslim bir toplumda, üstelik medya tarafından bu kadar aşığılanan ve şiddet ve gerilikle özdeş kılınan bir dini seçmenin

¹⁷ Margaret Ramirez, “New Islâmic Movement Seeks Latino Converts,” *Los Angeles Times*, 15 Mart 1999.

ailevî ve sosyal planda getirdiği veya getireceği problemler ve açmazlar ihtimal ki çokları için bir caydırıcı unsur niteliğindedir. Bazı Müslümanların İslâm'a uygun olmayan ama İslâm'a mal edilen yanlış fikir ve tavırları bir başka engeldir. İslâm'a dair bugüne kadar ortaya konmuş eserlerin önemli kısmının arzulanır kıvamda olmayışı; bu bâbda, sığ, ufuksuz veya mizansız bazı çalışmaların da İslâm adına tedavülde olması, olumsuz bir rol oynamaktadır.

Böylesi olumsuz unsurlara rağmen, İslâm'ın zâtında taşıdığı iç tutarlılık; Kur'ân'ın Kelâmullah olarak üzerinde taşıdığı vuzuh ve icaz; Peygamber'in örnek alınması sayesinde İslâm'ın 'yirmidört saati tarif eden' bir tevhid dini ve bir hayat biçimi olarak tezahür edişi, en önemli avantajlardır.

Öte yandan, maddeten ilerlemiş Batının manen gerikalmışlığı, doygunluk noktasına gelindiği halde maddî refahın beklenen huzur ve sükûnu getiremeyişi, özellikle kadının meta'laştırılması ve bir 'cinsel obje'ye indirgenmesi; bütün bunlar birçok Batılı insanı daha sade, dengeli ve tutarlı bir din ve hayat biçimi arayışına sevk etmektedir. Bunun üzerine hemencecik İslâm'a yönelindiğini söyleyecek değiliz. Bilakis, bir Batılı'nın İslâm'a gelişine dair çizebileceğimiz ortalama resim, şu şekildedir:

(1) mevcut halinden veya mevcut fikirlerinden tatmin olmama,

(2) bir başka Hıristiyan mezhebine yönelerek çözüm arama,

(3) Yahudiliğe ve/veya Hinduizm ve Budizm'e ve/veya mevcut manevî boşluk içinde mantar gibi üreyen insan-eseri New Age maneviyatlarından birine yöneliş,

(4) hiçbirinden tatmin olmama ve aradığı şeyi bulamayaçağı yönünde umutsuzluğa düşme ve bu umutsuzluk içinde ya depresyona düşme veyahut sefahete meyletme,

(5) eldeki bütün şıkları tükettikten sonra, 'deneyecek başka birşey kalmadığı için' İslâm'ı incelemeye başlama,

(6) İslâm'a gelişi.

Elbette bütün muhtediler bu süreci aynen tekrarlamış değildir; ama ihtidaya giden yolda yaşanan en genel seyir budur.

Bu noktada, Batı medyasının İslâm karşısında sergilediği düzeysiz ve haksız tavrın—ki, bazı İslâm ülkelerinde medyanın çok farklı bir tavrının olduğunu söylemek ne yazık ki mümkün değil—, çoklarını İslâm’a yönelmekten alıkoymakla birlikte, İslâm’a karşı bir merak uyandırabildiği de gözlemlenmektedir. Meselâ, bir Yahudi, Hıristiyan veya Budist’in yaptığı yanlış karşısında o kişinin dinini karalamaya kalkışmayan medyanın Müslümanların sergilediği her yanlış İslâm’a mal etme konusundaki dizginlenemez alışkanlığının, vicdanlı insanların nazarında bir istifham uyandırdığı ve en sonunda İslâm’ı seçmeye uzanan bir ‘doğru bilgi edinme’ sürecini başlattığı görülmektedir. Keza, “İslâm ve kadın” konusunda artık gına geldi dedirten o bildik tezlere mukabil, İslâm’ı seçen Batılıların yaklaşık beşte dördü, kadınlardır. Muazzam bir orandır bu! Birçok kadın, kendi ihtida öyküsünü aktarırken, Müslime hanımların emri-i ilâhîye binaen tercih ettikleri tesettürü, kendi hidayetlerine vesile olan bir unsur olarak zikredebilmektedir.

Bu çerçevede, ‘doğuştan Müslüman’ yüzbinlerce, belki de milyonlarca gencin okumak üzere ABD ve Avrupa’ya gidişinin, İslâmî tebliğ için muazzam bir imkânı da beraberinde taşıdığı söylenebilir. İslâm’ın yayılış tarihine baktığımızda, meselâ Endonezya gibi nüfusça yoğun bir beldenin, bu ülkeye gelen Müslüman tacirler ve de dervişler eliyle İslâm’ı tanıdığı görülür—ki, aynı Endonezya, bugün sınırları içinde en fazla Müslüman nüfus barındıran ülkedir; yaklaşık ikiyüz milyon. Hatta, İslâm’ın kılıçla fethettiği bilinen Anadolu gibi topraklarda, bu fetihlerden önce ilgili beldeye iman tohumları atan dervişler ve alperenlerin bulunduğu da bir gerçektir. Her hâlükârda, tarihte olduğu gibi bugün de İslâm’a yönelişin en birinci vesilesi insan insana birebir temaslardır. Abdulhakim Murad, bu durumu “İslâm her zaman öncelikle işle ilintili sosyal etkileşim-

ler vesilesiyle yayılmıştır” diye ifade ederken, Hişam Zübeyr İslâm’ı yaymanın en olası yolunu; (1) örnek olmak, (2) barışçı yollar diye özetlemektedir. Bu noktada insan Bediüzzaman Said Nursî’nin 1900’lerin başında söylediği iki sözü; “Medenîlere galebe ikna iledir” sözü ile, “Eğer biz ahlâk-ı İslâmiyenin ve hakaik-ı imaniyenin kemâlâtını ef’âlimizle izhar etsek, sair dinlerin tâbileri elbette cemaatlerle İslâmiyete girecekler...” tesbitini zikretmeden geçemiyor.

Gerçekten, ihtida öyküleri dizisindeki öyküler arasında dolaşırken görülecektir ki, birçok gayrimüslimin İslâm’a gelişindeki en önemli unsur, tanışmalardır. Birçok muhtedi, İslâm hakkındaki yanlış bilgilerine, medyadaki çarpıtılmış İslâm imajına, kendi egosantrik ve etnosantrik eğilimlerine mukabil, hayatı boyu tanımış olduğu ilk Müslüman(lar)ın kendinde uyandırdığı ufuk açıcı etkiden özellikle söz eder. Yüzlerine akseden sekinet ve huzur hali, sabır, dürüstlük, ince ruhluluk, samimiyet, sadakat... Birçok muhtedi, meselâ bir üniversite öğrencisi olarak, hayatında tanıdığı ilk Müslüman(lar)ı önce uzaktan gözlem altına almış; onların hayatlarına ve fiillerine akseden bu özelliklere binaendir ki, onlarla bilfiil temasa geçme, doğrudan İslâm’a dair sorular sorma ve en sonunda ihtida etme gibi bir süreci yaşamıştır. (Müslüman kimliği taşıyan güzel insanların yaşayışlarıyla sergiledikleri bu güzel örnekliğin ‘ihtida’ şeklindeki sonuçlarını okurken, öte taraftan, Müslüman kimliği altında kaba ve kötü davranışlar sergileyen başka kişileri ‘Müslümanların örneği’ olarak tanıdığı için İslâm’a gelememiş kaç insan var acaba diye düşünmeden de edemiyoruz.)

İslâm hakkında kitabî bilgilenme kaynaklarının ihtidalarındaki rolüne ve tesirine de değinecek olursak; bu noktada, tartışmasız bir vâkıa mevcut: Kur’ân’ın—meali, tilaveti ve hattı ile—ihtidalarda birinci derecede müessir kitap oluşu. Kitabullah olarak, ona yakışan da elbette budur. Kur’ân’ın yanısıra, el-

bette hepsi de Kur'ân'dan beslenen çok sayıda eserin İslâm'a gelişte bir köşetaşı olduğu görülmektedir. Ancak bunlar, kâinata, hayata ve insana dair eserlerdir. Oysa, "İslâm'da İktisadî Düzen," "İslâm'da Siyasal Yapı," "İslâm'da Devlet" türünden bir dönem Müslüman zihinleri çokça meşgul eden kitapların ihtidalarında bir müşevvik ve müsebbib unsur olmadığı görülmektedir. Anlaşıyor ki, yirminci yüzyılın bilhassa ikinci yarısında İslâm coğrafyasının neredeyse tamamında çokça yapıldığı üzere, Batının zaten bir şekilde işleyen sosyal, siyasal ve iktisadî modellerine karşı yine modernitenin kalıpları içinde alternatif modeller üretmek değıldir aslolan; bir 'model'den öte, bilfiil yaşanan bir hayat biçimi sunabilmektir. Kâinata, hayata ve fitrata dair sahici, köklü ve yaşanılır bir bakış verebilmektir. Adalet, rahmet, hikmet, beka arzusu, infak ve şefkat gibi, fitratın derinliklerinde mevcut duygulara ve kâinata ve de hayatın anlamına dair sorulara cevap getirebilmektir. Asırlar önce bir İslâm coğrafyasında yazılmış *Mesnevî* yahut *Umdetü's-sâlikîn* gibi bir eser bile ihtidaya giden yolun köşetaşı olabilir iken, sözünü ettiğimiz türde eserlerin böyle bir fonksiyon icra edemeyişi, dikkatle tahlil edilmesi gereken bir vâkıadır.

90'lı yıllarda insanlığın gündemine yerleşen internet de, sınırları aşması ile şerre erişim kadar hayra erişimi de kolaylaştıran bir unsur olarak, İslâm'a dair yeni bir bilgilenme ve iletişim vesilesi olma istidadındadır. Müslümanların interneti bu yolda kullanma noktasında giderek artan becerileri, önemli ve anlamlıdır. Çarpıtılmış ve terörle özdeşleştirilmiş İslâm imajından dolayı bir Müslüman ile birebir temasa geçme cesaretini asla gösteremeyen bazı insanlar, internet üzerinden İslâm'ı ve Müslümanları tanıma imkânı bulmuşlardır. Kitaplaştırdığımız ihtida öyküleri arasında, internet vesilesiyle İslâm'a gelen, hatıta internet üzerinden kelime-i şehadet getiren insanların öyküleri de vardır. Önümüzdeki dönemde, internetin bu yolda daha da önemli bir rol oynaması umulabilir. (Maalesef, yine

internetin diğer taraftan, Müslüman toplumlara mensup pek çok insan için tahripkâr ve yozlaştırıcı etkilerinin olduğu da bir vâkiadır.)

Son olarak, iki hususu daha belirtmemiz gerekiyor.

İlki, ‘ihtida öyküleri’ dizisinin özelde Batıya ait öyküler içeriyor olmasına mukabil; İslâm’ın yayılışının başkaca coğrafyalarda da el’an devam ettiği. Bu diyarlara ait, ulaşabildiğimiz bazı ihtida öykülerine de bu dizinin kitapları arasında yer vermiş bulunuyoruz. Ayrıca, değişik İslâmî haber kaynaklarında, bu diyarlarla ilgili münferit veya toplu ihtida haberleriyle yüzyüze gelinmesi mümkün—meselâ, IANA’nın geçtiği, “Madagaskar’ın güneydoğu kesiminde yaşayan İntimor kabilesine mensup 17.500 kişi İslâm’ı seçti” kabilinden haberler...

Belirtmek istediğimiz ikinci ve son husus, muhtedileri, yani hayatının bir bölümünü gayrimüslim bir çevrede ve gayrimüslim olarak yaşadıktan sonra İslâm’ı seçmiş iman kardeşlerimizi oldukları gibi görmek gerektiğidir. Gayrimüslim bir ortamda, bir dizi maddî-manevî sıkıntı ve mahrumiyeti göze alarak, sırf içindeki hakikat arayışına karşılık geldiği için İslâm’a girmeleri itibarıyla, bütün muhtedi kardeşlerimiz elbette takdir ve tebrik edilmesi gereken insanlardır. Müslüman bir çevrede doğup büyümüş olmayı onlara karşı bir üstünlük, ‘sonradan’ Müslüman olmayı ise onlar için bir gerilik vesilesi gibi görmeye kesinlikle hakkımız yoktur. Öte yandan, onları gerçekte olduklarından daha da yüksek bir konumda görmeye de hakkımız yoktur. Vâkıa, İslâm âleminde Müslümanların geneli ne tür yönelimler içindeyse, onların da bu mozayici yansıtıyor olduğudur.

Şahsen, bu fikir, tavır, yönelim, istidat ve inkişaf farklılıkları itibarıyla, fikren ve tavren kendime çok yakın bulduğum muhtediler—online olarak—tanıdığım gibi, fikren ve tavren kendime pek yakın bulamadıklarım da oldu. Bir Nuh Keller ile Bilal Philips’in, bir Abdülhakim Murad ile Salim Morgan’ın benim iç dünyamdaki yerleri eşit değil sözgelimi...

Bununla birlikte, hepsini de seviyorum. Çünkü, farklı yollardan gelmiş de olsalar, farklı tarz ve hızlarda yol alıyor da olsalar, her biri çok büyük bir manevî mesafeyi aşmış bulunuyorlar. Ahirzamanın büyük fitnelere maruz kaldıkları bir fetret ortamında İslâm'ı kucaklama gibi bir zoru başarmak, başlıbaşına bir takdir sebebi değil midir?

Maamafih, beş parmağın beşi bir değil. Ama hangisinden vazgeçebiliriz ki?

Sözü daha fazla uzatmadan, sizleri İslâm'ı seçmiş iman kardeşlerimizin, her biri apayrı dersler yüklü ihtida öyküleriyle başbaşa bırakıyorum.